

Azərbaycanla Türkiyənin qəti və prinsipial mövqeyi

Cənubi Qafqazda davamlı sülh və sabitliyin bərqərar olması istiqamətində bütün addımlar birlikdə atılır

Cənubi Qafqaz strateji-coğrafi mövqeyə malikdir. Səbəb region ölkələri - Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistanın Rusiya, İran və Türkiyə kimi dövlətlərlə həmsərhəd olmasıdır. Azərbaycanla Ermənistan arasında uzun illər davam etmiş münaqişə bölgədə ticarətə və iqtisadi integrasiyaya mənfi təsir göstərmişdir. İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın qazandığı Zəfərdən sonra yaranan yeni reallıqlar regionda geosiyasi mənzərəni tamamilə dəyişib.

sabitlik və təhlükəsizliklə bağlı çağırışlar hələ də qalır. Eyni zamanda regional iqtisadi integrasiya üçün yeni imkanlar da yaranır. Qardaş Türkiyə bölgədə nəqliyyat dəhlizlərinin açılması yolu ilə regional iqtisadi integrasiyaya dəstək verir. Bu mənada, Zəngəzur dəhlizi çox mühüm əhəmiyyət kəsb edən nəqliyyat marşrutudur. Aydın məsələdir ki, layihədə iştirak edəcək bütün tərəflər ondan faydalanacaq. Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə Azərbaycan eksklavı olan Naxçıvan Muxtar Respubli-

kası, Türkiyə isə birbaşa Azərbaycan və Mərkəzi Asiyanın digər türkdilli dövlətləri ilə birləşəcək. Ermənistanla Azərbaycan arasında sərhədlərin demarkasiyası mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Belə bir vəziyyətdə regiondakı bütün aktorlar bir məsələni anlamalıdır: burada dayanıqlı sabitliyin açarı suverenlik və ərazi bütövlüyü prinsiplərinə əsaslanan sülh sazişidir.

Vətən müharibəsinin ilk saatlarından son dəqiqələrinə qədər Azərbaycanın yanında olan Türkiyənin davranışı yeni geosiyasi vəziyyət baxımından olduqca vacib şərt idi. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan bütün dünyaya bəyan etdi ki, Azərbaycan tək deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır. Türk xalqı erməni yalanlarına, erməni böhtanına qarşı mübarizədə də birgə səylərini ortaya qoydu. Bu amil postmüharibə dövründə daha

da genişləndi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev qazanılan tarixi qələbəmizdə Türkiyənin rolunu daim yüksək qiymətləndirir.

Eyni zamanda işğaldan azad edilmiş bölgələrə edilən birgə səfərlər, verilən bəyanatlar, imzalanan sənədlər bu birliyi, qardaşlığı daha da gücləndirir. Müzəffər ordumuz 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində tarixi zəfərə imza ataraq əzəli və əbədi torpaqlarımızın böyük bir hissəsini işğaldan azad etdikdən sonra ölkə Prezidenti İlham Əliyev qardaş Türkiyənin dəstəyi ilə Cənubi Qafqazda yeni əməkdaşlıq və regional təhlükəsizlik mühitinin yaradılması ideyasını irəli sürdü, üçtərəfli əlaqələrin inkişafı naminə bu istiqamətdə addımlar atmağa hazır olduğunu bir daha bəyan etdi.

(davamı 2-ci səhifədə)

Üç ildən çoxdur ki, Azərbaycan-Ermənistan arasında münaqişə həll olunub. Amma postmünaqişə dövründə sülh,

Azərbaycana səfəri bu fikri təsdiqləyir. Sözügedən təmasların əsas mövzusu regiondakı durum, o cümlədən Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanması gözlənilən sülh müqaviləsidir. Türkiyə və Azərbaycan sülh istəyir. Əlbəttə, sülh müqaviləsi 10 noyabr üçtərəfli Bəyanat üzərində formalaşdırılmalıdır. Rəsmi İrəvan isə Hindistan, Fransa və başqalarından silah almaqla prosesin Vaşinqton, Paris və Brüssel tərəfindən manipulyasiyası ilə problemi həll edəcəyini düşünür. Yanlış düşüncələr, problemin daha gərgin fazaya daxil olma riski var. Ancaq Ermənistan sülh istəmir və məğlub olduğu müharibənin nəticələrini hələ də manipulyasiya etmək cəhdləri ilə məşğuldur. Üstəlik, bunu yalnız öz hesabına yox, başqalarının sifarişləri üzərindən etməyə çalışır. Bunlar Fransa, ABŞ və Avropa İttifaqıdır. Beləliklə, Qərbi birtərəfli hərəkatları ilə regionu qeyri-sabitlik və gərginlik uçurumuna sürükləyir. "Brüssel sazişi" Cənubi Qafqazda sülhün və sabitliyin bərpası üçün bütün səyləri şübhə altına alır. Yalnız Azərbaycan və Türkiyənin prinsiplial mövqeyi Qərbi regiondakı təşəbbüslərinin dağıdıcılıqdan konstruktivliyə çevrilməsinə kömək edə bilər.

Azərbaycanla Türkiyənin qəti və prinsiplial mövqeyi

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

2022-ci ildə Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan-Türkiyə strateji müttəfiqlik münasibətləri Qafqaz və region üçün sülh və sabitlik mənbəyidir" mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılarında müraciətində qeyd edib: "Qürurverici haldır ki, Azərbaycan və Türkiyə dünya miqyasında mənəvi-siyasi cəhətdən bir-birinə ən yaxın ölkələrdir. Bizi birləşdirən bir çox amil vardır: tarix, mədəniyyət, etnik köklər, dil, din, milli dəyərlər, milli maraqlar və xalqlarımızın qardaşlığı. Kahramanmaraşda baş verən zəlzələ bütün Azərbaycan xalqını da sarsıdıb səfərbər etdi. Azərbaycan təbii fəlakətin baş verdiyi ilk saatlarda qardaş Türkiyəyə yardım edən ölkə olub. Prezidentin tapşırığına əsasən baş vermiş faciənin nəticələrinin aradan qaldırılması ilə əlaqədar Azərbaycandan Türkiyəyə genişmiqyaslı yardım həyata keçirilib. Təyyarə və avtomobil karvanı göndərilib. Azərbaycan dövlətinin və cəmiyyətinin baş vermiş fəlakətə reaksiyası, atılan addımlar bizim xalqlarımız arasında münasibətlərin nə qədər möhkəm təməllər üzərində qurulduğunu bir daha təsdiq edir. Bütün bunlar bizim sarsılmaz birliyimizi təmin edir. Bu gün Azərbaycan və Türkiyə ortaq siyasi iradə və birgə fəaliyyətlə gələcək hədəflərə çatmaq əzmində olan nadir müttəfiqlik nümunəsidirlər".

Prezident İlham Əliyevin fevralın 14-də keçirilən andiçmə mərasimindəki nitqində və aprelin 5-də Türkiyənin sabiq xarici işlər naziri, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin millət vəkili və NATO Parlament Assambleyasındakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Mövlud Çavuşoğlu ilə görüşdə səsləndirdiyi "Türk dünyası bizim bir ailəməzdir" fikirləri Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının yeni nümunəsini ortaya qoyur. M.Çavuşoğlu Azərbaycan Prezidenti ilə görüşdə diqqətə çatdırıb ki, dövlət başçısının bu çıxışında Türk dünyasının birliyi ilə bağlı dediyi çox dəyərli fikirlər Türk dünyasında böyük məmnunluqla qəbul olunub. "Siz dünyada önəmli bir lidersiniz və Sizin Türk dünyasının güclənməsi istiqamətində atduğunuz addımlar bütün Türk dünyasına bellidir". Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bəyan etdiyi kimi, "Bizim siyasətimiz

Cənubi Qafqazda davamlı sülh və sabitliyin bərqərar olması istiqamətində bütün addımlar birlikdə atılır

Türk Dövlətləri Təşkilatını gücləndirməkdir. Bu, geniş bir coğrafiya, böyük torpaqlar, böyük hərbi güc, böyük iqtisadiyyat, təbii sərvətlər, nəqliyyat yolları, gənc əhali, artan əhalidir və eyni kökdən gələn xalqlardır.

Hazırda dünyada, o cümlədən Cənubi Qafqazda proseslər çox təhlükəli istiqamətdə gedir və bununla bağlı Azərbaycan haqlı olaraq öz narahatlığını ifadə edir. Belə ki, Cənubi Qafqaz üçün cızılan plan gələcəkdə böyük fəlakətə gətirə bilər.

Politoloqların da vurğuladığı kimi, Cənubi Qafqazın üç respublikası arasında münasibətlərin yeni müstəviyə çıxarılmasının təməl şərti qarşılıqlı olaraq ərazi bütövlüyü prinsipinə hörmət edilməsindən, Ermənistanın regionda əmin-amanlığın bərqərar olması üçün Türkiyə və Azərbaycanla normal qonşuluq münasibətlərini qəbul etməsindən ibarətdir. Regional sabitliyə gedən yol imzalanacaq dayanıqlı sülh sazişindən keçir. Azərbaycanla Ermənistanın münasibətləri normallaşarsa, qardaş Türkiyə də Ermənistanla əlaqələr quracaq. Sülh Cənubi Qafqazda hamı üçün vacibdir.

"Bir millət, iki dövlət" şüarı ilə təcəs-

süm olunan, "sevində və kədərdə birlik" anlayışı ilə yoxrulan və Zati-alinizlə imzaladığımız Şuşa Bəyannaməsi ilə taclanan sarsılmaz qardaşlıq və müttəfiqlik bağlarımızdan aldığımız güclə ölkələrimizin əmin-amanlığı və rifahı ilə Cənubi Qafqazda davamlı sülh və sabitliyin bərqərar olması istiqamətində bütün addımları bu günə qədər olduğu kimi, bundan sonra da birlikdə atacağıq". Bu fikirlər Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Prezident İlham Əliyevə ötən il Zəfər Günü münasibətilə ünvanladığı təbrik məktubunda yer alıb. Rəsmi Bakının Ermənistanla hərtərəfli sülh sazişinin imzalanmasına dair çağırışları xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bəyan edib ki, Ankara Azərbaycanla Cənubi Qafqazda sülh və sabitlik məsələlərində sıx əməkdaşlıq edir. Bir sözlə, Türkiyə və Azərbaycan birlikdə çiyin-çiyinə dayanıb.

Son zamanlar Cənubi Qafqazda diplomatik təmaslar artıb. Türkiyə Azərbaycan, Gürcüstan ilə təmasları intesivləşdirərək regionda siyasi, iqtisadi gücünü artırır. Nazirlər səviyyəsində müxtəlif görüşlər, həmçinin Gürcüstan baş nazirinin

ABŞ və Avropa İttifaqı Brüssel görüşü vasitəsilə Ermənistanı himayəsi altına aldığı elan etdi. Brüssel görüşünün əsas nəticəsi budur. Vaşinqton və Brüssel faktiki bəyan etdilər ki, Nikol Paşinyanın hakimiyyətini Rusiyanın təsir dairəsindən qorumağa hazırtdılar. Rəsmi Türkiyə aprelin 5-də Brüsseldə Avropa İttifaqı, ABŞ və Ermənistan arasında keçirilən üçtərəfli görüşün Cənubi Qafqazın geosiyasi qarşılıqlı məkənaına çevrilməsini yol açacağı deyib. Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyinin cümə günü yaydığı bəyanatda qeyd edilir ki, Azərbaycanın Qarabağda suverenliyini bərpa etməsindən sonra regionda davamlı sülh və sabitlik üçün tarixi fürsət yaranıb. Türkiyə üçüncü tərəfləri regionun parametrlərini nəzərə almağa və münaqişə tərəflərinə bərabər yanaşmağa çağırıb və Cənubi Qafqazın davamlı sülh və sabitliklə çiçəklənəcəyinə, layiq olduğu regional rifaha nail olacağına inandığını vurğulayıb. Türkiyə bu mövzuda məsuliyyəti üzərinə götürməyi və Azərbaycan ilə Ermənistan arasında davamlı sülh üçün bu tarixi fürsətdən istifadə etməyi bəyan edib. Üçüncü tərəflər bu prosesə xələl gətirmək əvəzinə, konstruktiv töhfələr verməlidir. Geosiyasi vəziyyətin dəyişdiyini, belə bir şəraitdə Azərbaycan-Türkiyə birliyinin hər zaman olduğu kimi, bu gün də güclü olmasının vacibliyini qeyd edən Prezident İlham Əliyev bu birliyi pozmaq istəyənlərin arzularının puç olacağına əminliyini bildirib.

Bu, Cənubi Qafqazda geosiyasi maraqları olan bütün beynəlxalq güclərə açıq xəbərdarlıq mesajıdır. Eyni zamanda Türkiyə regiona yönəlik siyasətini də artıq konkretləşdirməyə başlayıb. Rəsmi Ankara beynəlxalq himayədarlarına güvənib hərbi gərginliyin artırılmasına cəhd göstərən Paşinyan hakimiyyətinə xəbərdarlığını bildirir.

Mustafa KAMAL,
"Respublika".